

DE TOEGANG TOT HET RIJKSREGISTER VAN DE NATUURLIJKE PERSONEN EN HET GEBRUIK VAN HET IDENTIFICATIENUMMER VAN DAT REGISTER

Frank ROBBEN
Assistent K.U. Leuven
Kabinetsmedewerker Minister
van Sociale Zaken

§ 1. Het Rijksregister van de natuurlijke personen

Het Rijksregister der natuurlijke personen is een centraal informatiesysteem dat instaat voor de verzameling, de opslag en de mededeling van bepaalde identificatiegegevens betreffende natuurlijke personen¹. Het wordt gereguleerd door de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen (hierna genoemd Rijksregisterwet)² en haar talrijke uitvoeringsbesluiten.

In het Rijksregister worden alle natuurlijke personen ingeschreven die opgenomen zijn hetzij in de bevolkings- of vreemdelingenregisters van de Belgische gemeenten, hetzij in de registers die worden bijgehouden door de Belgische diplomatieke zendingen of consulaire posten in het buitenland³. Bij de eerste inschrijving in het register krijgt elke persoon een identificatienummer, bestaande uit 11 posities, waarvan de eerste 6 worden ingenomen door de geïnverteerde geboortedatum, de volgende 3 door een volgnummer waaruit het geslacht kan worden afgeleid, en de laatste 2 door een controlegetal bekomen door het uitvoeren van een aantal rekenkundige bewerkingen op de eerste 9 cijfers⁴.

Inhoudelijk worden per persoon volgende gegevens opgeslagen, desgevallend met inbegrip van hun opeenvolgende wijzigingen⁵:

- de naam en voornamen;
- de geboorteplaats en datum;
- het geslacht;
- de nationaliteit;
- de hoofdverblijfplaats;
- de plaats en datum van overlijden;
- het beroep;

¹ Artikel 1 van de wet van 8 augustus 1983 tot regeling van een Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 21 april 1984, 5247.

² B.S. 21 april 1984, 5247.

³ Artikel 2 Rijksregisterwet.

⁴ Koninklijk besluit van 3 april 1984 betreffende de samenstelling van het identificatienummer van de personen die ingeschreven zijn in het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 21 april 1984, 5249.

⁵ Artikel 3, eerste en tweede lid Rijksregisterwet. Het derde lid van dit artikel machtigt het Rijksregister andere informatie te bewaren op vraag van een gemeentebestuur. Deze gegevens mogen dan echter enkel aan het betrokken bestuur worden meegedeeld.

- de burgerlijke staat;
- de samenstelling van het gezin.

Het Rijksregister verkrijgt deze gegevens van de Belgische gemeenten en de Belgische diplomatieke zendingen of consulaire posten in het buitenland, en slaat ze centraal op in een computerbestand met het doel het administratief opzoekingswerk naar identificatiegegevens in hoofde van een aantal nominatief aangewezen instanties efficiënter te laten verlopen. Het systeem doet dus niets af aan de verantwoordelijkheid van de gemeenten m.b.t. het verzamelen van de persoonsinformatie en het bijhouden van de bevolkings- en vreemdelingenregisters.

De gegevens worden centraal bewaard tot 30 jaar na het overlijden van de persoon waarop ze betrekking hebben⁶.

§ 2. De toegang tot het Rijksregister en het gebruik van het identificatienummer van dat register

a. Inleiding

Vooraf weze duidelijk het onderscheid beklemtoond tussen beide rechten:

- de machtiging tot het gebruik van het identificatienummer impliceert enkel en alleen het recht dit nummer te gebruiken voor de eenduidige identificatie van een bepaald persoon, bijvoorbeeld in interne gegevensbestanden of in de relatie met bepaalde derden; de houder van deze machtiging bezit geenszins de bevoegdheid om de in het Rijksregister opgeslagen gegevens te consulteren;
- de machtiging om toegang te hebben tot het Rijksregister verleent de rechthebbende de mogelijkheid tot consultatie van de inhoud van het register; gezien het identificatienummer van het Rijksregister binnen het systeem als eerste ordeningscriterium fungeert, zal de toegangsgerechtigde doorgaans ook het recht op gebruik van het identificatienummer bezitten, hoewel het juridisch 2 duidelijk te onderscheiden en afzonderlijk toe te kennen rechten betreft.

De Rijksregisterwet somt enkel de instanties op aan wie een recht van gebruik van het identificatienummer of een recht op toegang *kan* worden verleend⁷. De bevoegdheid om de gerechtigden concreet aan te wijzen wordt aan de Koning gedelegeerd, zij het dat de uitvoeringsbesluiten in een aantal gevallen voor advies dienen te worden voorgelegd aan de door de Rijksregisterwet ingestelde Raadgevende Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer⁸ en in de Ministerraad moeten worden overlegd.

De Koning heeft reeds in ruime mate gebruik gemaakt van zijn bevoegdheid. Vanuit het oogpunt van duidelijkheid en rechtszekerheid valt te betreuren dat de omvang van de toegekende machtiging in de diverse besluiten verschillend wordt omschreven, hetgeen te wijten is aan het feit

⁶ Artikel 3, vierde lid Rijksregisterwet.

⁷ Artikelen 5 en 8 Rijksregisterwet.

⁸ Artikel 12 Rijksregisterwet. De samenstelling en de werkwijze van deze commissie wordt geregeld door een koninklijk besluit van 20 april 1984 tot regeling van de samenstelling en de werkwijze van de "Raadgevende Commissie voor de bescherming van de wijze van de "Raadgevende Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, B.S. 26 april 1984, 5483.

dat de teksten door verschillende administraties worden opgesteld. Dit leidt tot onverantwoordbare onderscheiden in de bevoegdheden van de diverse gerechtigden en maakt het enorm moeilijk een gestructureerd overzicht te verwerven in de toegelaten gegevensuitwisselingen. Een coördinerend initiatief ware hier geenszins overbodig.

In wat volgt zullen we ons toeleggen op het uitdiepen van de specifieke situatie van de instellingen werkzaam in het kader van sociale zekerheid der werknemers en der zelfstandigen. De diverse besluiten die betrekking hebben op deze instellingen vertonen, gelet op de samenwerking tussen de Minister van Sociale Zaken en de Minister van Middenstand bij hun totstandkoming, een hoge graad aan eenvormigheid. Voor het overige beperken we ons tot een opsomming van de instanties aan wie bepaalde rechten werden toegekend, met referentie naar de kwestieuze besluiten en hun vindplaats.

Zekere rechten tot gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister werden toegekend aan bepaalde ambtenaren van de Dienst Vreemdelingenzaken van het Ministerie van Justitie⁹, van het Ministerie van Financiën¹⁰, van het Ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu¹¹, van het Ministerie van Sociale Voorzorg¹², van het Ministerie van Middenstand¹³, van de Dienst Kijk- en Luistergeld¹⁴, aan de gemeentelijke administraties¹⁵ en aan de Vaste Wervingssecretaris¹⁶.

⁹ Koninklijk besluit van 22 oktober 1984 waarbij de Dienst Vreemdelingenzaken van het Ministerie van Justitie gemachtigd wordt het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 8 november 1984, 14607.

¹⁰ Koninklijk besluit van 25 april 1986 waarbij sommige overheden van het Ministerie van Financiën gemachtigd worden om het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 21 mei 1986, 7360, erratum B.S. 7 juni 1986, 8446, gewijzigd door het koninklijk besluit van 5 maart 1987 tot wijziging van het koninklijk besluit van 25 april 1986 waarbij sommige overheden van het Ministerie van Financiën gemachtigd worden om het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 26 maart 1987, 4539; ministerieel besluit van 9 februari 1987 waarbij sommige ambtenaren van de Administratie der Pensioenen gemachtigd worden om het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 25 februari 1987, 2599; ministerieel besluit van 27 maart 1987 waarbij sommige ambtenaren van de Administratie der directe belastingen gemachtigd worden om het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 9 april 1987, 5242.

¹¹ Koninklijk besluit van 30 oktober 1986 waarbij sommige overheden van het Ministerie van Volksgezondheid en van het Gezin worden gemachtigd het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, voor de toepassing van de wetgeving betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, B.S. 14 februari 1987, 2136.

¹² Koninklijk besluit van 12 augustus 1985 tot machtiging van sommige overheden van het Ministerie van Sociale Voorzorg tot het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 7 september 1985, 12829.

¹³ Koninklijk besluit van 10 september 1986 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie van Middenstand en van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen machtiging wordt verleend tot gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 9 oktober 1986, 13751.

¹⁴ Koninklijk besluit van 16 september 1986 tot regeling van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen, wat de dienst Kijk- en Luistergeld betreft, B.S. 28 oktober 1986, 14720.

¹⁵ Koninklijk besluit van 30 augustus 1985 waarbij de gemeentelijke administraties gemachtigd worden om het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 17 september 1985, 13283.

¹⁶ Koninklijk besluit van 3 maart 1986 waarbij de vaste wervingssecretaris gemachtigd wordt het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen te gebruiken, B.S. 9 april 1986, 4699.

Daarenboven mag het Rijksregister inhoudelijk worden geconsulteerd door een aantal ambtenaren van de Ministeries van Justitie¹⁷, Financiën¹⁸, Binnenlandse Zaken en Openbaar Ambt¹⁹, Volksgezondheid en Leefmilieu²⁰, Sociale Voorzorg²¹ en Middenstand²², van de Dienst Kijk- en Luistergeld²³ en van het Nationaal Instituut voor de Statistiek²⁴, door het Hoog Comité, van Toezicht²⁵, de gemeentelijke administraties, diplomatieke zendingen en consulaire posten²⁶, de provinciegouverneurs en de bestendige deputaties²⁷, de onderzoeksrechters, magistraten van het openbaar ministerie en de gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten²⁸, de rijkswacht²⁹, de

¹⁷ Koninklijk besluit van 20 april 1984 waarbij aan de Minister van Justitie toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 1 mei 1984, 5856, erratum B.S. 26 mei 1984, 7669.

¹⁸ Koninklijk besluit 27 september 1984 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie van Financiën toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 19 oktober 1984, 14003, gewijzigd door het koninklijk besluit van 3 december 1986 tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 september 1984 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie van Financiën toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 18 december 1986, 17222; ministerieel besluit van 29 maart 1985 waarbij aan sommige ambtenaren van de Administratie der directe belastingen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S., 26 april 1985, 5820; ministerieel besluit van 11 oktober 1985 waarbij aan sommige ambtenaren van de Administratie van de belasting over de toegevoegde waarde, registratie en domeinen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 8 november 1985, 16407; ministerieel besluit van 17 juli 1986 waarbij aan sommige ambtenaren van de Administratie der thesaurie toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 18 december 1986, 17223; ministerieel besluit van 2 februari 1987 waarbij aan sommige ambtenaren van niveau 1 van de Administratie van het kadaster toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 24 februari 1987, 2535; ministerieel besluit van 9 februari 1987 waarbij aan sommige ambtenaren van niveau 1 van de Administratie der Pensioenen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 25 februari 1987, 2599.

¹⁹ Koninklijk besluit van 29 september 1986 waarbij aan de Minister van Binnenlandse Zaken, Openbaar Ambt en Decentralisatie toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 24 oktober 1986, 14617.

²⁰ Koninklijk besluit van 30 oktober 1986 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie Van Volksgezondheid en van het Gezin toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, voor de toepassing van de wetgeving betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, B.S. 14 februari 1987, 2134.

²¹ Koninklijk besluit van 12 augustus 1985 tot regeling van de toegang tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, wat het Ministerie van Sociale Voorzorg betreft, B.S. 7 september 1985, 12832.

²² Koninklijk besluit van 12 september 1985 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie van Middenstand en aan het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 17 oktober 1985, 15210.

²³ Koninklijk besluit van 17 december 1984 waarbij aan de directeur van de dienst "Kijk- en Luistergeld" toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 26 januari 1985, 864.

²⁴ Koninklijk besluit van 11 oktober 1984 waarbij aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 30 november 1984, 15310; ministerieel besluit van 15 april 1985 tot aanwijzing van de ambtenaren van het Nationaal Instituut voor de Statistiek die toegang hebben tot de gegevens van het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 23 april 1985, 5574.

²⁵ Koninklijk besluit van 12 november 1984 waarbij aan het Hoog Comité van Toezicht toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 1 februari 1985, 1128.

²⁶ Koninklijk besluit van 3 april 1984 betreffende de toegang door sommige openbare overheden tot het Rijksregister van de natuurlijke personen en betreffende het bijhouden en de controle van de informaties, B.S. 21 april 1984, 5253, gewijzigd door het koninklijk besluit van 18 juli 1985 tot wijziging van het koninklijk besluit van 3 april 1984 betreffende de toegang door sommige openbare overheden tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, alsmede betreffende het bijhouden en de controle van de informaties, B.S. 1 augustus 1985, 11153.

²⁷ Koninklijk besluit van 27 februari 1985 waarbij aan de provinciegouverneurs en aan de bestendige deputaties van de provincieraden toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 9 maart 1985, 2809.

²⁸ Koninklijk besluit van 30 september 1985 waarbij aan de onderzoeksrechters, de magistraten van het openbaar ministerie en de gerechtelijke officieren en agenten bij de parketten toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 22 oktober 1985, 15447.

notarissen³⁰, de gerechtsdeurwaarders³¹, de Vaste Wervingssecretaris³² en de auditeur-generaal en adjunct-auditeur-generaal bij de Raad van State³³.

De instanties die het Rijksregister mogen consulteren, maar geen gebruik mogen maken van het identificatienummer van het register zullen één of meerdere van de 9 opgeslagen gegevens als zoekcriterium dienen aan te wenden.

b. Bespreking van de besluiten m.b.t. de instellingen van sociale zekerheid

1) De bronnen

De bevoegdheden van de instellingen van sociale zekerheid worden vastgelegd, door

- het koninklijk besluit van 12 september 1985 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie van Middenstand en aan het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen³⁴;
- het koninklijk besluit van 10 september 1986 waarbij aan sommige overheden van het Ministerie van Middenstand en van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen machtiging wordt verleend tot gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen³⁵;
- het koninklijk besluit van 10 september 1986 waarbij aan de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen en machtiging wordt gegeven om gebruik te maken van het identificatienummer³⁶;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, in hoofde van de instellingen van openbaar nut die onder het Ministerie van Sociale Voorzorg ressorteren³⁷;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen door de instellingen van openbaar nut die onder het Ministerie van Sociale Voorzorg ressorteren³⁸;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van de Algemene Spaar- en Lijfrentekas in de mate dat zij belast is met het bijhouden van de individuele rekening van de werknemers³⁹;

²⁹ Koninklijk besluit van 19 september 1986 waarbij aan de Rijkswacht toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 5 november 1986, 15093.

³⁰ Koninklijk besluit van 11 september 1986 waarbij aan notarissen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 2 oktober 1986, 13378.

³¹ Koninklijk besluit van 16 mei 1986 waarbij aan gerechtsdeurwaarders toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 19 juni 1986, 9070.

³² Koninklijk besluit van 3 maart 1986 waarbij aan de Vaste Wervingssecretaris toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 15 maart 1986, 3467.

³³ Koninklijk besluit van 14 april 1987 waarbij aan de auditeur-generaal en aan de adjunct-auditeur-generaal bij de Raad van State toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen, B.S. 13 mei 1987, 7158.

³⁴ B.S. 17 oktober 1985, 15210.

³⁵ B.S. 9 oktober 1986, 13751.

³⁶ B.S. 9 oktober 1986, 13754.

³⁷ B.S. 19 december 1986, 17295.

³⁸ B.S. 19 december 1986, 17306.

³⁹ B.S. 19 december 1986, 17337.

- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van instellingen die, in het kader van de wetgeving betreffende de ziekte- en invaliditeitsverzekering, opdrachten van algemeen belang vervullen⁴⁰;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van de kinderbijslagfondsen bedoeld in artikel 19 van de samengeordende wetten betreffende de kinderbijslag voor loonarbeiders⁴¹;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van de bijzondere vakantiefondsen bedoeld in artikel 44 van de gecoördineerde wetten betreffende de jaarlijkse vakantie van de werknemers en van de Compensatiedienst voor betaald verlof der zeelieden⁴²;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van instellingen die, in het kader van de wetgeving betreffende de pensioenen der werknemers, opdrachten van algemeen belang vervullen⁴³;
- het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van instellingen die, in het kader van de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen der werknemers, opdrachten van algemeen belang vervullen⁴⁴

De uitsplitsing van de regeling in 11 onderscheiden teksten is te wijten aan een drietal factoren: vooreerst het feit dat de sociale zekerheidsstelsels der werknemers en der zelfstandigen qua institutionele organisatie fundamenteel verschillen en niet onder bevoegdheid van één Minister ressorteren; ten tweede de aanwezigheid van formele verschillen in de te volgen procedures⁴⁵; en tenslotte de wil om wat betreft de regeling geldend voor de meewerkende organismen het toepassingsgebied en de gebruikte terminologie zoveel als mogelijk af te stemmen op de specifieke structuur van de sector waarin ze werkzaam zijn.

Inhoudelijk zijn er weinig fundamentele verschillen tussen de teksten, zij het dat de besluiten m.b.t. de instellingen die enkel in het stelsel der zelfstandigen werkzaam zijn aanzienlijk minder bevoegdheden toekennen omwille van de (vermeende) afwezigheid van de behoefte aan

⁴⁰ B.S. 19 december 1986, 17351.

⁴¹ B.S. 19 december 1986, 17351.

⁴² B.S. 19 december 1986, 17351.

⁴³ B.S. 19 december 1986, 17351.

⁴⁴ B.S. 19 december 1986, 17351.

⁴⁵ De koninklijke besluiten die een recht van toegang verlenen aan de instellingen van openbaar nut bedoeld bij de wet van 16 maart 1954 betreffende de controle op sommige instellingen van openbaar nut kunnen overeenkomstig artikel 5, eerste lid Rijksregisterwet zonder bijzondere procedure worden uitgevaardigd, daar waar de besluiten die een recht op toegang verlenen aan privaatrechtelijke instellingen die een opdracht van algemeen belang vervullen evenals de besluiten die een recht op gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister verlenen krachtens artikel 5, tweede lid resp. artikel 8, eerste lid Rijksregisterwet voorafgaandelijk ter advies moeten worden voorgelegd aan de Raadgevende Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de Ministerraad moeten worden overlegd.

uitgebreidere rechten. In wat volgt zal eerst het uitgebreide regime en daarna het beperkte worden besproken. Telkens betreft het een globaal overzicht waarbij te gepasten tijde melding wordt gemaakt van voor bepaalde sectoren geldende bijzonderheden. Gelet op de hoge techniciteitsgraad van de bepalingen zal men voor de beoordeling van concrete vragen evenwel steeds op de wetteksten zelf dienen terug te vallen.

2) De rechten van de sociale zekerheidsinstellingen werkzaam in het stelsel der werknemers

De instellingen en hun rechten

In dit onderdeel wordt de regeling besproken die van toepassing is op de sociale zekerheidsinstellingen werkzaam in het stelsel der werknemers. Hiermee worden bedoeld

- volgende 15 parastatalen: de Hulpkas voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (H.Z.I.V.), de Hulp- en Voorzorgskas voor zeevarenden onder Belgische Vlag, de Rijkskas voor Rust- en Overlevingspensioenen (R.R.O.P.)⁴⁶, de Bijzondere Verrekenkas voor gezinsvergoedingen ten bate van de arbeiders der diamantnijverheid, de Bijzondere Verrekenkas voor gezinsvergoedingen ten bate van de arbeiders der ondernemingen voor binnenscheepvaart, de Bijzondere Verrekenkas voor gezinsvergoedingen ten bate van de arbeiders gebezigd door de ladings- en lossingsondernemingen en door de stuwadoors in de havens, losplaatsen, stapelplaatsen en stations, het Fonds voor Arbeidsongevallen (F.A.O.), het Fonds voor Beroepsziekten (F.B.Z.), het Nationaal Pensioenfonds voor Mijnwerkers (N.P.M.), het Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering (R.I.Z.I.V.), de Rijksdienst voor Kinderbijslag voor Werknemers (R.K.W.), de Rijksdienst voor Werknemerspensioenen (R.W.P.) (46), de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (R.S.Z.), de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (R.S.Z.P.P.O.) en de Rijksdienst voor Jaarlijkse Vakantie (R.J.V.)⁴⁷;
- de Algemene Spaar- en Lijfrentekas, voorzover ze zich inlaat met het bijhouden van de individuele pensioenrekening of optreedt als erkende pensioenverzekeringsinstelling;
- de landsbonden en verbonden van mutualiteiten en de ziekenfondsen zelf;
- de kinderbijslagkassen;
- de vakantiekassen;
- de Compensatiedienst voor betaald verlof der zeelieden;
- de erkende pensioenverzekeringsinstellingen;
- de private arbeidsongevallenverzekeraars⁴⁸.

⁴⁶ Door het koninklijk besluit nr. 513 tot afschaffing van de Rijkskas voor rust- en overlevingspensioenen en tot reorganisatie van de Rijksdienst voor werknemerspensioenen (B.S., 10 april 1987, 5284), wordt de R.R.O.P. vanaf 1 april 1987 opgeslorpt door de R.W.P., die voortaan Rijksdienst voor pensioenen (R.V.P.) zal noemen. De aan beide instellingen toegekende machtigingen van toegang tot het Rijksregister en van gebruik van het identificatienummer van dat register komen vanaf de vermelde datum aldus aan de R.V.P. toe.

⁴⁷ Bemerk dat de Rijksdienst voor Arbeidsvoorziening niet in de lijst staat vermeld. Deze parastatale bezit op dit ogenblik noch een recht van toegang tot het Rijksregister, noch de machtiging tot het gebruik van het identificatienummer van dat Register. De R.V.A. ressorteert, althans wat betreft de tak werkloosheidsverzekering, onder de bevoegdheid van de Minister van Tewerkstelling en Arbeid, die terzake nog geen initiatief heeft genomen.

⁴⁸ Zoals blijkt uit de bijlage bij het koninklijk besluit van 5 december 1986 tot regeling van de toegang tot de informatiegegevens en van het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister van de natuurlijke personen in hoofde van instellingen die, in het kader van de wetgeving betreffende de arbeidsongevallen der werknemers, opdrachten van algemeen belang vervullen, worden niet alleen de Belgische maatschappijen hieronder begrepen, maar

Voor de vervulling van de taken die hen zijn opgelegd

- door de wetgeving met de toepassing waarvan ze zijn belast, of
- door of krachtens een wets- of reglementsbepaling betreffende de sociale zekerheid bezitten de opgesomde instellingen het recht
- om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken als ordeningscriterium in hun eigen bestanden, en als identificatiemiddel in de betrekkingen binnen de schoot van de betrokken instelling, en
- om de informatie opgeslagen in het Rijksregister te consulteren en over te nemen in hun eigen gegevensverzamelingen.

Ratione personae wordt het verleende gebruiks- en toegangsrecht steeds beperkt tot de natuurlijke personen ten aanzien waarvan de betrokken instellingen hun respectievelijke bevoegdheden op rechtstreekse wijze uitoefenen, zijnde de (virtuele) rechthebbenden of - in het geval van de (landsbonden en verbonden van) mutualiteiten - de leden van de kwestieuze instelling.

Er dient op gewezen dat het recht van de mutualiteiten tot toegang tot het Rijksregister, in tegenstelling tot dat van de andere vermelde organismen, geen rechtstreekse consultatie van dat register toelaat. De ziekenfondsen kunnen hun toegangsrecht slechts uitoefenen via bemiddeling van het verbond of de landsbond waarbij ze zijn aangesloten. Als grond hiervoor wordt aangegeven dat het om technische redenen niet wenselijk is de toegangskanalen tot het Rijksregister overdreven talrijk te maken⁴⁹.

Wat betreft de parastatalen, mogen de rechten van toegang en van gebruik van het nummer enkel worden uitgeoefend door de leidende ambtenaar en de ambtenaren of personeelsleden die door hem overeenkomstig de functionele behoeften van de instelling worden aangewezen. Deze aanwijzing kan hetzij individueel (gebonden aan de uitgeoefende functie en/of graad) en/of nominatief geschieden, hetzij betrekking hebben op het geheel of een deel van de ambtenaren of personeelsleden van een bepaalde dienst⁵⁰. Dit belet echter geenszins dat de gegevens betrokken uit het Rijksregister daarna mogen worden megedeeld aan de ambtenaren of personeelsleden van de instelling die geen rechtstreeks toegangsrecht hebben⁵¹.

evenzeer de Belgische vestigingen van vreemde maatschappijen die gemachtigd zijn tot de organisatie in België van een verzekering tegen arbeidsongevallen. Dit lijkt op het eerste zicht strijdig te zijn met de bewoordingen van artikel 5 en artikel 8 juncto artikel 5 Rijksregisterwet, krachtens dewelke een recht van toegang of van gebruik van het identificatienummer enkel kan worden toegekend aan instellingen van Belgisch recht. In het verslag aan de Koning (B.S. 19 december 1986, 17354) wordt er evenwel, in navolging van het advies van de Raad van State, terecht op gewezen dat het uitsluiten van de Belgische vestigingen van buitenlandse maatschappijen uit het toepassingsgebied van het koninklijk besluit op het vlak van het vrij verkeer van diensten en met name op dat van de mededingingsvoorwaarden een distorsie kan inhouden als bedoeld in artikel 101 van het E.E.G. -verdrag, en dat een uitsluiting aldus strijdig zou zijn met de op Belgische recht primerende Europese richtlijnen.

⁴⁹ Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17353.

⁵⁰ Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17295, 17308 en 17339.

⁵¹ Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17296.

Betrekkingen met derden

De zonet vermelde rechten betreffen de louter interne werking van de vermelde organismen. Principieel mag het identificatienummer immers door de betrokken instellingen niet in de relatie met derden worden gebruikt, en mogen de van het Rijksregister verkregen gegevens niet aan derden worden meegedeeld. De besluiten leggen evenwel limitatief een aantal uitzonderingen vast. De definitie van wie niet als derde wordt beschouwd verschilt echter naargelang het gebruik van het nummer of de doorgave van gegevens betreft.

Het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister is geoorloofd in de relatie met

- de houder van het nummer of diens wettelijke vertegenwoordigers;
- de andere instellingen of openbare overheden die zelf gemachtigd om zijn het identificatienummer te gebruiken of om toegang te hebben tot het Rijksregister;
- de natuurlijke of rechtspersonen en de feitelijke verenigingen die omtrent de houder van het nummer bepaalde informatie moeten krijgen of verstrekken voor de uitvoering van hun sociaalzekerheidsrechtelijke verplichtingen (bvb. de werkgever in het kader van zijn verplichting tot aangifte van de lonen en arbeidsprestaties van de bij hem tewerkgestelde werknemers), en hun onderaannemers, voorzover deze nominatief in een koninklijk besluit zijn aangewezen;
- de instellingen van Belgisch recht die een opdracht van algemeen belang vervullen en erkend zijn voor de uitvoering van een sociaalzekerheidsrechtelijke verplichting in naam van een derde (bvb. de erkende sociale secretariaten, die loonaangiftes verrichten in naam van de bij hen aangesloten werkgevers, en waarvan de lijst jaarlijks in het Belgisch Staatsblad wordt gepubliceerd), en hun onderaannemers, voorzover deze nominatief in een koninklijk besluit zijn aangewezen.

Wel is vereist dat deze externe betrekkingen nodig zijn voor de uitvoering van de taken die aan de betrokken sociale zekerheidsinstelling zijn opgelegd door de wetgeving met de toepassing waarvan ze belast zijn of door de wetgeving inzake sociale zekerheid. In de relatie met andere instellingen die zelf een gebruiksrecht bezitten mag het Rijksregisternummer evenwel ook aangewend worden in de betrekkingen die vereist zijn voor de vervulling van de aan deze laatsten opgelegde taken.

Belangrijk is bovendien dat de 2 laatstvermelde categorieën niet gerechtigd zijn het hen meegedeelde identificatienummer op hun beurt te gebruiken in de zin van artikel 8 van de Rijksregisterwet. Zij mogen dat nummer dus niet algemeen laten fungeren als identificatiemiddel in hun bestanden of in hun interne of externe betrekkingen. Enkel mogen ze het nummer aanwenden voor de uitvoering van de opgelegde werken of verplichtingen, gedurende de tijd die daartoe nodig is. Dit impliceert, aldus het verslag aan de Koning⁵², wel het recht om tijdens die periode het nummer te vermelden in briefwisseling gevoerd met elkaar of met de betrokken natuurlijke personen voor het vervullen van de opgedragen taken of verplichtingen. De kwestieuze instellingen zijn zelfs verplicht, het nummer dat hen werd meegedeeld door een instelling die wel een gebruiksrecht bezit, te vermelden bij hun reactie op het document waarop of het gesprek gedurende hetwelk het nummer werd meegedeeld (zie lager). Dit juridisch kunst- en vliegwerk is het gevolg van de te beperkende bewoordingen van artikel 8 van de Rijksregisterwet en de strikte interpretatie

⁵² Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17310.

van deze bepaling door de Raadgevende Commissie ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer⁵³.

De gegevens die door één van de hogervermelde toegangsgerechtigde instellingen van sociale zekerheid van het Rijksregister werden verkregen mogen, zoals gesteld bij wijze van uitzondering, worden doorgegeven aan

- de natuurlijke persoon waarop de gegevens betrekking hebben of diens wettelijke vertegenwoordigers⁵⁴;
- de andere instellingen en openbare overheden die zelf een recht van toegang tot het Rijksregister bezitten;
- de natuurlijke of rechtspersonen en de feitelijke verenigingen die de kwestieuze gegevens moeten kennen om hun sociaalzekerheidsrechtelijke verplichtingen te kunnen uitvoeren, en hun onderaannemers, voorzover deze nominatief in een koninklijk besluit zijn aangewezen;
- de instellingen van Belgisch recht die een opdracht van algemeen belang vervullen en erkend zijn voor de uitvoering van een sociaalzekerheidsrechtelijke verplichting in naam van een derde, en op de hoogte dienen te zijn van de gegevens om de hen opgelegde taken te kunnen uitvoeren, en hun onderaannemers, voorzover deze nominatief in een koninklijk besluit zijn aangewezen;
- de buitenlandse sociale zekerheidsinstellingen voorzover de mededeling van de gegevens kadert in de uitvoering van de internationale overeenkomsten inzake sociale zekerheid⁵⁵;
- Belgische wetenschappelijke en onderzoeksinstellingen die door de Koning nominatief zijn gemachtigd om mededeling te bekomen van gegevens die ze nodig hebben voor het verrichten van hun vorsingswerkzaamheden⁵⁶.

Uiteraard is de mededeling van uit het Rijksregister betrokken gegevens aan deze derden niet van algemene draagwijdte, maar inhoudelijk beperkt tot de specifieke inlichtingen die de bestemming in concreto met betrekking tot bepaalde personen behoeft.

De rechtmatige mededeling van de gegevens impliceert in hoofde van de ontvanger de machtiging om deze te gebruiken bij de uitvoering van de taken of de naleving van de verplichtingen die hem in het kader van de sociale zekerheid zijn opgelegd⁵⁷.

⁵³ Naar de letter van artikel 8 Rijksregisterwet kan immers geen recht tot gebruik van het identificatienummer worden toegekend aan natuurlijke personen. De memorie van toelichting bij de Rijksregisterwet stelt weliswaar duidelijk dat een machtiging tot gebruik van het identificatienummer niet alleen een machtiging impliceert om dat nummer aan te wenden in de relatie met het Rijksregister, maar eveneens in de betrekkingen met de personen die er wettelijk toe verplicht zijn m.b.t. de titularis van het nummer inlichtingen te verstrekken; maar ook in dat geval ontstaat, aldus het standpunt van de Raadgevende Commissie, in hoofde van deze laatste geen enkel ander recht dan de machtiging om het nummer te reproduceren in de reactie op het document dat het nummer bevat en uitgaat van een instantie die het nummer mag gebruiken.

⁵⁴ Deze persoon (of zijn wettelijke vertegenwoordiger) heeft overigens overeenkomstig artikel 10 Rijksregisterwet het recht op mededeling en verbetering van de gegevens die betreffende hem in het Rijksregister zijn opgenomen.

⁵⁵ Ondanks het feit dat het bekrachtigde internationale recht sowieso op de nationale wetgeving primeert, werd deze categorie uitdrukkelijk vermeld op vraag van de raadgevende Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer (Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17298).

⁵⁶ Overeenkomstig het verslag aan de Koning (B.S. 19 december 1986, 17300), wordt met betrekking tot de hoedanigheid van de initiatiefnemer of de aanvrager van de onderzoekswerkzaamheden geen bijzondere voorwaarde gesteld. De opdracht moet m.a.w. niet uitgaan van een overheid of een instelling die een toegangsrecht tot het Rijksregister bezit. Het algemeen belang van het verrichte onderzoek is het doorslaggevende criterium.

⁵⁷ Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17297.

In de diverse besluiten wordt evenwel uitdrukkelijk gesteld dat de 4 laatstvermelde categorieën over de verkregen informatie maar mogen beschikken gedurende de tijd die nodig is voor de uitvoering van de verplichtingen of werken waarvoor ze de gegevens bekomen hebben⁵⁸, en dat ze de verstrekte inlichtingen enkel tot dat doel mogen aanwenden⁵⁹.

In geen geval brengt het recht op mededeling van gegevens afkomstig uit het Rijksregister echter in hoofde van de bestemming een machtiging op rechtstreekse consultatie van dat register met zich mee.

De situatie van de onderaannemers van de sociale zekerheidsinstellingen

Ingeval de sociale zekerheidsinstellingen aan in de besluiten limitatief opgesomde derden opdrachten in onderaanneming toevertrouwen die tot hun bevoegdheden behoren, worden ze gemachtigd aan die onderaannemers het identificatienummer van het Rijksregister en de uit dat register betrokken gegevens, die de onderaannemer nodig heeft voor de vervulling van zijn opdrachten, mee te delen⁶⁰. De onderaannemers mogen deze informatie dan aanwenden bij de uitvoering van de hen opgedragen taken. De onderaannemers zijn overigens verplicht op het resultaat van hun werk het identificatienummer te vermelden.

Als onderaannemer met de zonet vermelde rechten kunnen worden aangesteld

- een andere instelling of openbare overheid die zelf het recht heeft om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken of om toegang te hebben tot het Rijksregister;
- de instellingen van Belgisch recht die een opdracht van algemeen belang vervullen en nominatief bij koninklijk besluit zijn aangewezen om als onderaannemer van een sociale zekerheidsinstelling te kunnen optreden;
- in geval van de parastatalen, de Belgische Maatschappij voor mechanografie ter toepassing van de sociale wetten, een v.z.w. die actueel voornamelijk werken uitvoert voor de R.S.Z., de R.K.W., het R.I.Z.I.V. en de H.Z.I.V.

Het wordt aan de 2 laatstvermelde categorieën echter uitdrukkelijk verboden de verkregen gegevens aan te wenden voor andere doeleinden dan voor de uitvoering van de door de sociale zekerheidsinstelling toevertrouwde opdrachten of ze langer te bewaren dan de tijd nodig voor de vervulling van de opgelegde taken.

⁵⁸ Overeenkomstig het verslag aan de Koning (B.S. 19 december 1986, 17300) is het evenwel toegelaten de voor de uitvoering van periodieke verplichtingen bekomen informatie gedurende de tussenperiode te bewaren, op voorwaarde dat ze echter gedurende die tijd niet voor andere doeleinden worden aangewend.

⁵⁹ Ook hier zwakt het verslag aan de Koning (B.S. 19 december 1986, 17300) dit verbod af door te bepalen dat de betrokkenen de verkregen gegevens wel mogen aanwenden in het kader van de administratieve betrekkingen die nodig zijn voor de vervulling van hun taken en die ze onderhouden met mekaar of met de persoon waarop de kwestieuze informatie betrekking heeft.

⁶⁰ Bemerkt dat overeenkomstig het verslag aan de Koning (B.S. 19 december 1986, 17299 en 17311) de instellingen ook rechtstreeks gegevens mogen meedelen aan een onderaannemer van een andere instelling, waarmee ze zelf geen relatie hebben, op voorwaarde dat de opdrachtgevende instelling zelf een toegangsrecht tot het Rijksregister bezit. Uiteraard dient de informatieoverdracht ook in dit geval inhoudelijk te worden beperkt tot de inlichtingen die de betrokken onderaannemer nodig heeft voor de uitvoering van de hem toevertrouwde taken.

Het past hier eens te meer te beklemtonen dat de opgesomde instanties uit hun hoedanigheid als onderaannemer geenszins het recht putten om het identificatienummer te gebruiken in de zin van artikel 8 van de Rijksregisterwet of om zelf toegang te hebben tot het Rijksregister.

De verplichte vermelding van het identificatienummer van het Rijksregister op documenten

Tegen uiterlijk 1 januari 1990 zijn alle vermelde sociale zekerheidsinstellingen verplicht het identificatienummer te gebruiken in de externe betrekkingen in het raam waarvan dat gebruik toegelaten is (zie hoger). De parastatalen moeten het nummer tegen dezelfde datum zelfs als enig identificatiemiddel aanwenden bij hun interne werking.

Met de bedoeling het identificatienummer van het Rijksregister te laten uitgroeien tot het basisnummer waarmee een persoon in de hele sociale zekerheid kan worden geïdentificeerd, hetgeen een noodzakelijke voorwaarde is voor een vermindering van de lasten van de sociaal verzekerden en de werkgevers op het vlak van de aangifte van gegevens via de bevordering en de rationalisatie van de informatieuitwisseling tussen sociale zekerheidsinstellingen onderling, wordt bovendien reeds nu in bepaalde omstandigheden de verplichting opgelegd het identificatienummer van het Rijksregister te vermelden in hun reactie op een document dat dat nummer bevat.

Dit is het geval wanneer een natuurlijke of rechtspersoon of een feitelijke vereniging in het kader van het sociale zekerheidsrecht dient te reageren op een mededeling die het identificatienummer effectief vermeldt en die uitgaat van

- een sociale zekerheidsinstelling of een andere instelling die gemachtigd is om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken;
- de ambtenaren of de personeelsleden van deze instellingen die gemachtigd zijn om het identificatienummer te gebruiken⁶¹;
- de natuurlijke persoon op wie het nummer betrekking heeft.

Eenmaal het nummer één enkele keer in deze omstandigheden is meegedeeld, blijft de latere weergave van het identificatienummer (bvb. in het antwoord op een gebruikelijk bijkomend administratief contact voor de verdere afhandeling van het dossier) binnen het gestelde kader toegestaan⁶².

Deze bepalingen m.b.t. het verplichte gebruik van het identificatienummer beogen uitvoering te geven aan het voorstel vervat in het voorontwerp van wetboek van sociale zekerheid van de Koninklijke Commissie om via het veralgemeend gebruik van een enig identificatienummer de werking van de sociale zekerheid te verbeteren, en dienen te worden gekaderd in het informatiseringsplan dat de Minister van Sociale Zaken medio 1986 aan de leidende ambtenaren van de sociale zekerheid en aan de sociale partners heeft voorgesteld.

⁶¹ Krachtens deze bepaling moeten ambtenaren of personeelsleden van een instelling die zelf niet gemachtigd zijn het identificatienummer te gebruiken, dit nummer reproduceren in hun antwoord op een document dat het nummer vermeldt en uitgaat van een instantie die het nummer wel mag gebruiken of van de titularis van het nummer (verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17313).

⁶² Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17312 en 17313.

Bijzondere regeling m.b.t. de meewerkende organismen in de sector ziekte- en invaliditeitsverzekering

Hoger werd aangegeven dat aan de (landsbonden en verbonden van) mutualiteiten een recht op gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister evenals een recht tot toegang tot dat register wordt verleend, en gewezen op de indirecte aard van het toegangsrecht van de ziekenfondsen. Daarnaast wordt in de sector ziekte- en invaliditeit aan een aantal andere meewerkende instellingen de enkele machtiging tot gebruik van het nummer verleend, zonder een recht tot consultatie van het register dus. Het betreft de ziekenhuizen, de rust- en verzorgingstehuizen, de tarifieringsdiensten en de inrichtingen voor revalidatie en herscholing.

Deze instellingen mogen enkel de nummers m.b.t. hun patiënten gebruiken, en wel voorzover dit kadert in de uitvoering van hun sociaalzekerheidsrechtelijke verplichtingen.

Zowel voor de (landsbonden en de verbonden van) mutualiteiten als voor de zonet opgesomde categorieën treedt het recht van gebruik van het identificatienummer echter slechts in werking op de eerste dag van de maand volgend op diegene tijdens dewelke onderrichtingen van respectievelijk de Minister van Sociale Voorzorg of de leidende ambtenaren van het R.I.Z.I.V., die bijkomende waarborgen vastleggen voor de bescherming van het vertrouwelijk karakter en de beveiliging van de bijgehouden gegevens, in het Belgisch Staatsblad zijn verschenen. De vereiste van de voorafgaandelijke uitvaardiging van nadere regelen op het genoemde domein wordt in het verslag aan de Koning verantwoord door de veelvuldige omgang in de sector ziekte- en invaliditeit met gegevens van medische aard⁶³. De bedoelde onderrichtingen moeten voorafgaandelijk aan het advies van de Raadgevende Commissie ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer worden onderworpen, en bij negatief advies van deze Commissie zelfs in de Ministerraad worden overlegd.

Deze vrij omslachtige procedure dreigde ertoe te leiden dat één der sectoren van de sociale zekerheid achterna zou blijven hinken bij de globale rationalisatie van de gegevensverwerking en -uitwisseling. Om dit nefaste gevolg te vermijden, werd zo spoedig mogelijk een ontwerp tekst van de onderrichtingen aan de Raadgevende Commissie voorgelegd, die, mits enkele tekstuele aanpassingen, reeds een gunstig advies heeft verstrekt⁶⁴. Een bespreking in de Ministerraad is dus niet vereist, en de onderrichtingen zullen eerstdaags in het Belgisch Staatsblad worden gepubliceerd, zodat de bepalingen betreffende het gebruik van het identificatienummer door de (landsbonden en de verbonden van) mutualiteiten, de ziekenhuizen, de rust- en verzorgingstehuizen, de tarifieringsdiensten en de inrichtingen voor revalidatie en herscholing vermoedelijk op 1 juli 1987 in werking zullen treden.

De onderrichtingen bevestigen in hoofde van de vermelde instellingen principieel de machtiging tot het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister ter identificatie van medische gegevens⁶⁵ in het kader van de uitvoering van de sociale zekerheidswetgeving, zij het dat een aantal specifieke maatregelen worden opgelegd om de bescherming van de vertrouwelijkheid van de informatie te verzekeren. Zo dienen de instellingen de nodige maatregelen te nemen teneinde te

⁶³ Verslag aan de Koning, B.S. 19 december 1986, 17354.

⁶⁴ Advies nr. 87/057 van 19 februari 1987, nog ongepubliceerd.

⁶⁵ Onder "medisch gegeven" wordt verstaan, elk gegeven waaruit informatie kan worden afgeleid nopens de fysieke of psychische gezondheidstoestand van een bepaald individu.

voorkomen dat onbevoegden toegang verwerven tot gegevensverzamelingen van medische aard, zijn de toegangsgerechtigden gehouden door een geheimhoudingsplicht en nominatief geregistreerd op permanent geactualiseerde lijsten, wordt de mogelijkheid tot het toevertrouwen van de verwerking van medische gegevens aan onderaannemers afhankelijk gesteld van een voorafgaande erkenning van deze laatste en wordt de verplichting opgelegd medische gegevens waarvan de actieve gebruiksduur is verstreken in speciaal beveiligde archiefruimten te bewaren en zo mogelijk te vernietigen.

3) De rechten van de sociale zekerheidsinstellingen werkzaam in het stelsel der zelfstandigen

Zoals reeds aangegeven, zijn de besluiten m.b.t. deze instellingen een sterk ingekorte uitgave van de zonet besproken regeling. Daarenboven werd m.b.t. deze besluiten geen verslag aan de Koning gepubliceerd, zodat voor de interpretatie van de wettekst weinig directe aanknopingspunten kunnen worden gevonden. In wat volgt zullen we ons dan ook beperken tot een summiere weergave van de geldende reglementering, met de klemtoon op de afwijkingen t.o.v. het regime van de instellingen werkzaam in het stelsel der werknemers. Voor interpretatieproblemen kan o.i. best mutatis mutandis worden teruggevallen op de commentaar bij deze laatste regeling.

Merkwaardig aan het regime m.b.t. de instellingen enkel werkzaam in de sector der zelfstandigen is dat de machtiging om toegang te hebben tot het Rijksregister in hoofde van het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen veel minder verregaand is dan het gelijkaardig recht van de sociale verzekeringsfondsen. Deze situatie is te wijten aan het feit dat de rechten van de parastatale worden vastgelegd in een besluit van 1985 dat niet werd aangepast bij de latere uitvaardiging van een soepelere regeling ten behoeve van de private fondsen.

De instellingen en hun rechten

In dit onderdeel zijn aan de orde,

- het Rijksinstituut voor de sociale verzekeringen der zelfstandigen (R.S.V.Z.);
- 17 nominatief opgesomde sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen⁶⁶.

Deze instellingen zijn gemachtigd

- om het identificatienummer van het Rijksregister te gebruiken bij het interne beheer van de dossiers, en
- om de informatie opgeslagen in het Rijksregister te consulteren en over te nemen in hun eigen gegevensverzamelingen.

Ze bezitten deze rechten echter enkel voor de vervulling van de taken die hen zijn opgelegd

- door de wetten en besluiten betreffende de sociale zekerheid der zelfstandigen, of
- door de wetgeving die zij dienen toe te passen en die aanleunt bij de wetten betreffende de sociale zekerheid der zelfstandigen, of
- door of krachtens een wets- of reglementsbeplating betreffende de sociale zekerheid.

⁶⁶ Zie artikel 1, § 2 van het koninklijk besluit van 10 september 1986 waarbij aan de sociale verzekeringsfondsen voor zelfstandigen toegang wordt verleend tot het Rijksregister van de natuurlijke personen en machtig wordt gegeven om gebruik te maken van het identificatienummer, B.S. 9 oktober 1986, 13754.

Het R.S.V.Z. mag zijn toegangsrecht evenwel enkel uitoefenen met het oog op de vervulling van de taken opgedragen door de eerstvermelde categorie van wetten en besluiten.

Ook in deze regeling mogen de toegekende bevoegdheden *ratione personae* slechts worden uitgeoefend m.b.t. de natuurlijke personen die betrokken zijn bij de toepassing van de wetgeving die de kwestieuze instelling dient uit te voeren.

De rechten kunnen in concreto worden uitgeoefend, wat het R.S.V.Z. betreft, door de administrateur-generaal en de door hem aangewezen ambtenaren⁶⁷, en wat de sociale verzekeringsfondsen betreft, door de aangestelden aangewezen door de Raad van Beheer.

Betrekkingen met derden

Het gebruik van het identificatienummer van het Rijksregister is in externe betrekkingen enkel toegelaten in de relatie met

- de houder van het nummer of diens wettelijke vertegenwoordigers;
- de andere instellingen of openbare overheden die zelf gemachtigd zijn om het identificatienummer te gebruiken;
- de natuurlijke of rechtspersonen en de feitelijke verenigingen die omtrent de houder van het nummer bepaalde informatie moeten krijgen of verstrekken voor de uitvoering van hun wettelijke en reglementaire verplichtingen.

De informatie betrokken uit het Rijksregister mag door het R.S.V.Z. krachtens de geldende reglementering aan niemand worden meegedeeld, en door de sociale verzekeringsfondsen enkel aan

- de natuurlijke persoon waarop de gegevens betrekking hebben of diens wettelijke vertegenwoordigers;
- de andere instellingen en openbare overheden die zelf een recht van toegang tot het Rijksregister of van gebruik van het identificatienummer van dat register bezitten;
- de natuurlijke of rechtspersonen en de feitelijke verenigingen die de kwestieuze gegevens verplicht of noodzakelijk moeten kennen voor de uitvoering van hun wettelijke en reglementaire verplichtingen.

De situatie van de onderaannemers van de sociale zekerheidsinstellingen

Voorzover de in dit onderdeel geïmplementeerde instellingen van sociale zekerheid voor de vervulling van hun sociaalzekerheidsrechtelijke verplichtingen taken toevertrouwen aan instellingen van Belgisch recht die een opdracht van algemeen belang vervullen en nominatief bij koninklijk besluit zijn aangewezen, mogen deze eersten in het verband van de aanvraag van deze werkzaamheden het identificatienummer van het Rijksregister gebruiken. Dit impliceert in hoofdzaak van de onderaannemers de machtiging om dat nummer aan te wenden voor de uitvoering van de hen toevertrouwde werken, maar geenszins een recht op gebruik van het identificatienummer in de zin van artikel 8 Rijksregisterwet.

⁶⁷ Wat betreft het gebruik van het identificatienummer wordt het meesters-, vak- en dienstpersoneel evenwel uitdrukkelijk uitgesloten.

Overigens mogen de betrokken onderaannemers slechts over het nummer beschikken gedurende de tijd nodig voor de naleving van hun verplichtingen en het nummer gedurende die periode enkel tot dat doel aanwenden.

Van een mogelijkheid om aan de onderaannemers inhoudelijke, uit het Rijksregister betrokken gegevens mee te delen, wordt hier evenwel geen gewag gemaakt. Dit roept fundamentele vragen op nopens de mogelijkheid van de onderaannemers om de opgedragen werken naar behoren te kunnen uitvoeren.

De verplichte vermelding van het identificatienummer van het Rijksregister op documenten

Noch de verplichting in hoofde van de sociale zekerheidsinstellingen om het identificatienummer van het Rijksregister tegen een bepaalde datum als enige identificatiesleutel te gebruiken, noch de verplichting in hoofde van bepaalde personen om het identificatienummer te reproduceren bij een reactie op een schrijven dat dat nummer bevat, staan ingeschreven in de besluiten m.b.t. de instellingen die enkel werkzaam zijn in de sector zelfstandigen.

§ 3. De bescherming van de privacy en de rechten van de sociaal verzekerden

Overeenkomstig de bepalingen van de Rijksregisterwet zijn de personen die in het kader van hun functies tussenkomen bij de inzameling, verwerking en mededeling van gegevens afkomstig uit het Rijksregister gehouden tot het beroepsgeheim. Bovendien moeten ze alles in het werk stellen om onjuiste gegevens te verbeteren en vervallen of op onwettige wijze verkregen gegevens te schrappen en dienen ze alle nodige voorzorgsmaatregelen te nemen teneinde de veiligheid van de van het Rijksregister bekomen gegevens te waarborgen en te beletten dat de informatie vervormd wordt of meegegeeld aan personen of instellingen die daartoe niet gemachtigd zijn. Tenslotte mag het identificatienummer door hen niet gebruikt worden voor andere doeleinden dan waarvoor de machtiging is verleend. Eén en ander wordt beteugeld met strafsancities⁶⁸.

In de diverse uitvoeringsbesluiten wordt daarenboven nog eens uitdrukkelijk bepaald dat instellingen of personen aan wie het identificatienummer van of gegevens betrokken uit het Rijksregister bij wijze van uitzondering mag worden overgemaakt, deze informatie slechts mogen bewaren gedurende de tijd nodig voor de vervulling van de werken of de naleving van de verplichtingen waarvoor de mededeling werd verricht, en ze enkel tot dat doeleinde mogen aanwenden.

Tenslotte heeft iedere in het Rijksregister ingeschreven persoon of zijn wettelijke vertegenwoordiger het recht op mededeling van de hem betreffende gegevens die in het Rijksregister zijn opgenomen en op verbetering van foutieve gegevens. Deze rechten dienen te worden uitgeoefend bij de gemeente, de consulaire post of de diplomatieke zending in de registers waarvan de betrokken persoon is ingeschreven⁶⁹.

⁶⁸ Artikel 13 Rijksregisterwet.

⁶⁹ Artikel 10 Rijksregisterwet.

§ 4. *Evaluatie*

Eén der belangrijkste oogmerken van de oprichting van het Rijksregister van de natuurlijke personen bestond in het bevorderen van een efficiënte werking van de overheidsadministratie via de centrale opslag van een beperkt aantal algemeen benodigde identificatiegegevens betreffende alle personen die in België verblijven. De besproken besluiten bieden de openbare en privaatrechtelijke sociale zekerheidsinstellingen de mogelijkheid van dit gecreëerde instrument optimaal gebruik te maken.

Daarnaast wordt, in navolging van de voorstellen geformuleerd in het voorontwerp van wetboek van sociale zekerheid van de Commissie Dillemans⁷⁰ en als eerste fase van een informatiseringsplan dat moet leiden tot een geleidelijke ontlasting van de burgers bij de mededeling van gegevens aan de sociale zekerheidsadministraties⁷¹, het verplicht gebruik van een enig identificatienummer per persoon in de hele sociale zekerheid in het vooruitzicht gesteld. Dat dergelijke maatregel de onderlinge uitwisseling van nuttige informatie en de samenwerking bij de dossierbehandeling in hoofde van de instellingen van sociale zekerheid aanzienlijk zal vergemakkelijken en aldus een efficiëntere en rationelere werking van de sector zal bevorderen, zal wel niemand betwijfelen.

Terecht worden echter vragen gesteld nopens de prijs die hiervoor moet worden betaald op het vlak van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de sociaal verzekerde. De vrees wordt geformuleerd dat de toegankelijkheid van grote aantallen gegevensbanken op basis van een eenvormige toegangssleutel het grondrecht van de burger op privacy totaal zal uithollen⁷². In een ultieme poging om de mogelijkheden tot verbinding van gegevensbestanden technisch zoveel mogelijk te beperken, stelt de Raadgevende Commissie ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer overigens in diverse van haar adviezen voor, dat elke sociale zekerheidsinstelling het rijksregisternummer slechts zou aanwenden bij het structureren van de interne bestanden en het doorgeven van informatie aan bepaalde derden, en dat ze voor alle andere verwerkingen haar eigen codificatiesysteem zou behouden⁷³.

Het is o.i. evenwel fundamenteel verkeerd de bescherming van de persoonlijke levenssfeer te willen nastreven via het bannen van de moderne technieken en methoden van informatiebeheer en -verwerking. Eerder dan een negativistische opvatting te huldigen over databescherming, als een

⁷⁰ Zie de artikelen 278 tot 281 en 286 van het Voorontwerp van Wetboek Sociale Zekerheid van de Koninklijke Commissie belast met de codificering, de harmonisering en de vereenvoudiging van de wetgeving betreffende de Sociale Zekerheid in het kader van de hervorming van die wetgeving (Parl. St., Kamer, 1984-85, nr. 1352 (deel III); Parl. St., Senaat, 1984-85, nr. 953 (deel III)).

⁷¹ Voor nadere informatie betreffende het bedoelde informatiseringsplan, zie ROBBEN, F., "Elektronische informatieoverdracht in de sociale zekerheid en privacybescherming", in Vervolmakingscyclus voor verzekeringsgeneeskunde 1985-1986, Leuven, K.U.L., Afd. Arbeids- en Verzekeringsgeneeskunde, 1986, 175 e.v.; VIAENE, J., ROBBEN, F., LAHAYE, D. en VAN STEENBERGE, J., "Algemene schets van een rationele informatieverwerking in de sociale zekerheid", B.T.S.Z., 1986, 399-476, met franse vertaling in R.B.S.S., 1986, 389-462.

⁷² Zie bijvoorbeeld de interpellatie van de heer Van Den Bossche tot de Minister van Sociale Zaken en Institutionele Hervormingen dd. 13 mei 1987 over "de toegang tot het Rijksregister en het gebruik van het identificatienummer door diverse sociale zekerheidsinstellingen en -organismen".

⁷³ Zie bijvoorbeeld de adviezen nrs. 85/038, 85/039, 85/040, 85/041 en 85/042 van de Raadgevende Commissie voor de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, allemaal gepubliceerd in B.S., 19 december 1986.

geheel van zuiver defensieve maatregelen die tot doel hebben misbruiken zoveel mogelijk te voorkomen en tegen te gaan, is er dringend nood aan de uitvaardiging van positieve voorschriften die het heilzame gebruik van de moderne technologieën bevorderen⁷⁴.

Het ware waanzin het gebruik van een uniforme identificatienummer te willen temperen uit angst voor de mogelijkheid tot interconnectie van bestanden. Dergelijke verbinding kan immers even goed op basis van de naam of via het gebruik van conversietabellen geschieden. Veeleer zijn, naast het summiere beschermingssysteem vastgelegd in de Rijksregisterwet, dringend juridische maatregelen vereist die de omgang met persoonsgebonden informatie in het raam van de sociale zekerheid in globo reglementeren, ongeacht de gebruikte verwerkingsmethode of -techniek. Daarbij dient er dan over gewaakt dat dergelijke normering de automatisering stimuleert in plaats van ze te bemoeilijken, omdat, zoals reeds elders uiteengezet⁷⁵, de uitwerking van een gestructureerd en gecontroleerd netwerk voor geautomatiseerde gegevensuitwisseling naast een verhoging van de efficiëntie ook kan bijdragen tot een verhoging van het beschermingsniveau van de burgers t.o.v. de actueel aangewende, ongeordende en oncontroleerbare papieren methode van informatiebeheer.

In een recent voorontwerp van wet tot oprichting van een algemene sociale kruispuntbank⁷⁶, dat door de Minister van Sociale Zaken onlangs voor advies aan de Nationale Arbeidsraad werd voorgelegd, werd gepoogd, vanuit de geschetste visie, een coherente privacynormering op punt te stellen. We mogen verhoppen dat dit ontwerp op een volgende aflevering van de vervolmakingscyclus tot de behandelde thema's behoort.

⁷⁴ HONDIUS, F., "Een grondrecht op databescherming ?", in DE WILD, A. en EILDERS, B. (ed.), Jurist en Computer, Deventer, Kluwer, 1983, 171.

⁷⁵ Zie ROBBEN, F., l.c.

⁷⁶ Voorontwerp van wet houdende het statuut en de opdrachten van de Algemene Sociale Kruispuntbank.